Района йĕркеленĕренпе 65 çул çитнĕ май

Спорт вăл – сывлăх

Аслă Отечественнăй вăрçă çулĕсенче пиншер физкультурникпа спортсмен, ытти Совет çыннисем пекех, фронтра çапăçнă. Вăрçă çулĕсенче физкультурăпа спорт организацийĕсем хăйсен ĕçне ытларах çамрăксене çара кайма хатĕрлесси çине уйăрнă. Унпа çыхăннă тĕрлĕрен мероприятисем сахал мар ирттернĕ.

1945 çулта Аслă Çĕнтерĕве тата Чăваш АССР-не йĕркеленĕренпе 25 çул çитнине халалласа республикăра çуллахи спартакиада ирттернĕ. Нумай енпе унта Муркаш районĕн спортсменĕсене çитекенсем пулман.

Спорт районта анлă саралнă. 1988–1989 çулсенче те Чăваш Республикин хĕллехи спартакиадин финал ăмăртăвĕсенче пирĕн район пур хуласемпе 18 район хушшинче 2-мĕш вырăн йышăнма пултарнă.

1969 çулхи январĕн 22-мĕшĕнче Муркаш райĕçтăвкомĕ физкультурăпа спорт комитетне туса хурасси пирки йышăну тунă. Ăна ертсе пыма В.А. Скворцова çирĕплетнĕ.

Район администрацийĕн пуçлăхĕн 1994 çулхи майăн 26-мĕшĕнчи йышăнăвĕпе физкультурăпа спорт комитетĕнчен район администрацийĕн çынсен сывлăхне сыхлассин тата физкультурăпа спорт пайне туса хунă.

Пайăн тĕп задачисем çаксем:

– район территорийĕнче физкультурăпа спорт юхăмне аталантарасси;

– çамрăксене çара кайма хатĕрлесси;

– сывлăха çирĕплетсе пырасси;

– физкультурăпа спорт тĕлĕшĕнчи пĕлĕве сарасси.

1973 çулта Муркашра ачасемпе çамрăксен пĕрремĕш спорт шкулне уçнă. Унта йĕлтĕрпе чупассипе, биатлон енĕпе спортсменсем ăсталăх илнĕ. Директор пулса В.Г. Гаврилов ĕçленĕ. 1984 çулхи июлĕн 15-мĕшĕнче Чăваш АССР Вĕрентӳ министерствин хушăвĕпе районти вĕрентӳ пайĕн ачасемпе çамрăксен спорт шкулне йĕркеленĕ. Пĕрремĕш директор В.Г. Гаврилов пулнă. Ачасене биатлон тата волейбол енĕпе ăсталăх панă. Спорт шкулĕн филиалĕсене Оринин, Москакасси, Юнкă, Чуманкасси, Муркаш, Мăн Сĕнтĕр шкулĕсенче уçнă. Кайран филиалсем Тивĕш, Нискасси шкулĕсенче те йĕркеленнĕ. 1989 çулта ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕнче Тивĕш, Калайкасси шкулĕсенче, 1991 çулта Сосновка тата Шетмĕпуç шкулĕсенче çăмăл атлетика уйрăмĕсем уçăлнă. Çав çулах Ярапайкасси шкулĕнче те кун пек уйрăм ĕçлеме тытăннă.

1990 çулта Москакасси тата Йӳçкасси шкулĕсенче ирĕклĕ майпа кĕрешекенсен уйрăмĕсене йĕркеленĕ. 1996 çулта Муркаш шкулĕнче бокс енĕпе кĕрешекенсен уйрăмне уçнă. 2002 çултан тытăнса паянхи кунччен спорт шкулне Ф.А. Рылин ертсе пырать.

2000 çул Чăваш Ен спорчĕшĕн уйрăмах палăрăмлă самант пулчĕ. Валентина Егорова Австралири 27-мĕш Олимп вăййисенче 42 километр та 195 метрлă марафон дистанцийĕнче хутшăнма тивĕç пулчĕ.

В. ПЕТРОВ,
район администрацийĕн вĕрентӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕн тĕп специалисчĕ.

Пĕрлехи информаци кунĕнчен

Ыйтусем те пулчĕç

(Вĕçĕ. Пуçл. 1-мĕш стр.).

– Мăн Сĕнтĕр больницинче койкĕсен йышне чакараççĕ, теççĕ. Тĕрĕс-и?

– Юлашки çулсенче çынсене амбулатори-поликлиникăра сиплессине пысăк тимлĕх уйăраççĕ. Çавна май районта талăкĕпех выртмалли койкăсем чакарни пур. Ку вăл ытти çĕрте те çапла. Анчах та çакă çын чирлесе ӳксен больницăра выртма вырăн çуккине пĕлтермест, чирлисене сиплеме вырăнсем яланах пур. Юлашки çулсенче тата стационарсенче кăнтăрлахи койкăсене ĕçлеттерме тăрăшаççĕ. Ку ял халăхĕшĕн хăйĕншĕн те меллĕ. Килти ĕçе пуçтарнă хыççăн сиплениме килет те, каçхине киле каять. Çавăнпа та Катькаспа Тренккăри медицина учрежденийĕсенче те кăнтăрлахи койкăсене йĕркелеме палăртнă.

– Малтан ялсенчи ФАП, пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмĕсенче, врач амбулаторийĕсенче эмелсем сутатчĕç. Халĕ вара аспирин илме те район центрне е Мăн Сĕнтĕре кайма тивет.

– Малтан, чăннипех те, ялсенчи медицина учрежденийĕсенче эмелсем сутаттăмăр. Каярахпа çапла тума чарчĕç. Ку ыйтупа Чăваш Республикин Патшалăх Канашĕн депутачĕсем РФ Патшалăх Думине Çырупа тухрăмăр. Унта эмелсене сӳлерех аснăнă медицина учрежденийĕсенче сутма ирĕк пама ыйтрăмăр, çакă ял халăхĕшĕн меллине палăртрăмăр. Çыру сывлăх сыхлавĕпе ĕçлекен комитет витĕр тухнă. Ыйтăва тивĕçтерес шанчăк пур.

Эмелсемшĕн хăш чух тӳлени çакăнпа та çыхăннă. В.Г. Данилов палăртнă тăрăх, больницăра ытларах чух эрехпе наркăмăшланнă çынсем выртаççĕ. Кăçал, тĕслĕхрен, çакăн пек пĕр çынна икĕ эрне хушши сиплеме 37 пин тенкĕ тухса кайнă. Тепĕр икĕ эрнерен çакăн йышшисем каллех больница койки çине лекеççĕ. Çакăн пек тĕслĕхсем пулман пулсан, укçа-тенкĕ эмелсем валли çитсе пынă пулĕччĕ.

Вĕрентекенсене телевизорпа çамрăксем çине япăх витĕм кӳрекен фильмсем кăтартни те пăшăрхантарать. Çак ыйтăвах Муркаш райповĕнче уполномоченнăйсемпе иртнĕ тĕл пулура нумай вăхăт райпона ертсе пынă А.П. Петров та хускатрĕ.

Çавăн пекех Алексей Петровича чăваш радионе сахал вăхăт пани, Чăваш телевиденийĕ вырсарни кун кăтартманни пăшăрхантарать:

– Çĕр ĕçченĕн çулталăкĕнче халăха ытларах çак ĕçре вăй хуракансем çинчен пĕлтермелле. Фермерсем пур-и? Мĕнле ĕçлеççĕ вĕсем? Вĕсенчен вĕренмелли сахал мар вĕт.

Владимир Петрович республикăра «Чăваш радио» патшалăх учрежденине туса хуни, вăл июньте ĕçлеме пуçласси çинчен пĕлтерчĕ. Вăхăчĕ те унта çитеннĕлех пулать. Телевидени республика учрежденийĕ маррипе, чăнах та, вăхăт хĕсĕкрех. Çапах та ытти ыйтусем те пулчĕç тĕл пулусенче. Вырăнта татса пама çук ыйтусене шута илчĕç, вĕсене сӳлерехри тивĕçлĕ органсене тăратаççĕ.

Л.ПАВЛОВА.

Прокуратура материалĕсем тăрăх

Пурнăçран хакли çук

Юлашки вăхăтра районта çамрăк çынсем хушшинче хăйсен пурнăçне вăхăтсăр татас шутлисен йышĕ ӳсни палăрать. Çав тĕллевпе вĕсем нумай эмелпе, наркăмăшлă тĕрлĕрен препаратсемпе, уксус кислотипе усă кураççĕ, хăйсен юн венисене татма тăрăшаççĕ. Ытларах чухне вара çынсем çакăнса вилеççĕ. Ку енĕпе Муркаш районĕ республикăра 2-мĕш вырăн йышăнать.

Акă 2008 çулхи декабрĕн 26-мĕшĕнче районти шалти ĕçсен пайне районти Çуткӳл ялĕнче Нагорная урамри 13-мĕш çуртра пурăнакан Павел Агентинович Филиппов хăйĕн пурнăçĕ çине алă хума хăтланни пирки çăхав çитнĕ. Аснăнă фактпа кирлĕ следстви ĕçĕсене туса ирттернĕ, П.А. Филиппов кӳршисенчен ыйтса пĕлнĕ.

П.А. Филиппов çавна кăтартса панă: 2008 çулхи декабрĕн 26-мĕшĕнче ирхине ирех вăраннă, мухмăр чĕртнĕ. Кунĕпех урă пулман. Каçхине вара 21сехет тĕлĕнче хăйĕн пурнăçне татма шутланă, мĕншĕн тесен яланхи ĕç вырăнĕ пулман, мăшăрĕ те, ачисем те çук. Вăл кухньăна кĕнĕ те колорадо нăррисене пĕтерме усă куракан «Танрек» препарата ĕçнĕ. Тепĕр пилĕк минутран унăн сывлăхĕ япăхса кайнă, хыççăн мĕн пулса иртнине акстумасть.

Иртнĕ çулхи декабрĕн 31-мĕшĕнче вара 20 сехет те 35 минутра районти шалти ĕçсен пайне Лидия Николаевна Скворцова (Юнкă ялĕнче Заводская урамра 33-мĕш çуртра пурăнать, 1990 çулта çуралнă) хăйĕн пурнăçĕ çине алă хума хăтланнине палăртнă. Ку факт пирки кая юлмасăр следстви ĕçĕхĕлне туса ирттернĕ, Л.Н. Скворцован тăванĕсемпе кӳршисенчен ыйтса пĕлнĕ.

Л.Н. Скворцова çавна кăтартса панă. Çемьере вăл хăйĕн мăшăрĕпе тата ывăлĕпе пурăнать. 2008 çулхи декабрĕн 31-мĕшĕнче Шупашкара кĕсье телефонĕ туяма кайнă. Шупашкарта 4 сехете яхăн пулнă. Киле таврăнсан мăшăрĕ ăна нумай вăхăт килте пулманни пирки ятлаçма пикеннĕ. Хыççăн вара вăл хăйĕн енне тимлĕх уйăрас тата мăшăрне хăратас тесе 20 таблеткăна яхăн «Ношпа» тата «Цинарезин» ĕçнĕ. 15 минутран ăна япăх пулса кайнă, упăшки васкавлă пулăшу медицинин ĕçченĕсене чĕннĕ. Ку тĕлĕшпе вăл хăй кăна айăплă, тĕрĕслев материалне хупма ыйтать.

2009 çулхи январĕн 7-мĕшĕнче вара районти шалти ĕçсен пайне Пачкасинче пурăнакан 1972 çулта çуралнă Сергей Геннадьевич Федоров çакăнса вилни пирки пĕлтернĕ. Аснăнă факт пирки следстви ĕçĕсем ирттернĕ, кӳршисемпе тата тăванĕсемпе курса калаçнă. Çавна палăртнă: çын хăйĕн пурнăçне çине хăйех алă хунă.

Пурнăç пĕрре çеç килет. Хамăр çине хамăр алă хурас марччĕ.

С. КОШКИН,
РФ прокуратури çумĕнчи Чăваш Республики тăрăх Етĕрнери районсем хушшинчи следстви пайĕн аслă следователĕ.

Çамрăксен çулталăкĕнче

Юратакансен кунне халалласа

Февралĕн 14-мĕшĕнче Юратакансен кунне халалласа «Çамрăк çемье» клубĕн членĕсен валли Муркашри ял тăрăхĕсем хушшинчи тĕп библиотекăра кану каçĕ пулчĕ. Унта Муркашра пурăнакан Волковсен, Воробьевсен, Лукинсен, Паладьевсен çемйисем хутшăнчĕç. Чаплă уяв ячĕпе вĕсем пĕр-пĕрне саламларĕç, конкурссене хутшăнчĕç, Валентинсемпе Валентинăсен дипломĕсене илме тивĕç пулчĕç.

Уяв каçĕн программине диагностикăпа консультаци центрĕн директорĕ Л.А. Верховцева ашшĕ-амăшĕсемпе «Эпир юратма тата хамăра юраттарма пĕлетпĕр-и?» тренинг ирттерчĕ. Хыççăн вара Культура çуртĕнче «Юрату историйĕ» дискотекăпа кану программи пулчĕ.

С. ЛУКИНА, «Çамрăк çемье» клуб представителĕ.

Сăн ӳкерчĕкре: кану каçĕнче.

Юрату каçне ирттертĕмĕр

Кăçалхи çул Çамрăксен çулĕ пулнине пурте пĕлетпĕр ĕнтĕ. Шăпах çавна халалласа ирттертĕмĕр çак уява.

Февралĕн 14-мĕшĕнче Москакассинчи Культура çуртĕнче çамрăксем валли «Юрату каçĕ» пулчĕ. Аснăнă вăхăта çамрăксем сахал мар пуçтарăнчĕç. Хитре илемлетнĕ сцена çине ертсе пыракансем 4 хĕрпе 4 каччăна чĕнсе кăларчĕç. Залра ларакансене пурне те тутлă канфетсемпе сăйласа тухрĕç.

Çак 4 мăшăр хушшинче тĕрлĕрен конкурссем пулса иртрĕç. Кашни мăшăрах хăйĕн умне лартнă задачăсене тăрăшса пурнăçлама тăрăшрĕ. Пĕринчен тепри маттуртарах пулчĕ. Анчах та çак конкурссенче юрату çĕнтерчĕ, пурне те пĕр пек парнесем парса чысларĕç. Çак юрату каçĕ пурин кăмăлне те кайрĕ.

Г. ГОЛУБЕВА, Москакассинчи Культура çурчĕн директорĕ.

Района йĕркеленĕренпе 65 çул çитнине халалласа

Тантăш эп районăмпа

Çĕньял Хуракасси ялĕнче
Муркаш районĕпе пĕрле
Пĕр çулта çуралнă эпĕ.
Унăн юбилейĕ февральте,
Ман юбилей майĕнче.
Муркаш районĕ пирĕн
Ĕçчен çынсемпе пуян,
Тăрăшса ĕçленипе
Герой ятне илтнисем.
Хастар ăста тухтăрсем
Кунне-çĕрне пĕлмесĕр
Куç хупмасăр ĕçлесе
Сыватаççĕ çынсене,
Тавтапуçах вĕсене.
Аслă пĕлӳллĕ учитель
Кун кунлать ачасемпе,
Тăрăшса, чуна парса
Вĕрентет вăл çын пулма.
Пур-ха пирĕн Муркашра
Спортсменсемпе артистсем,
Хăйсен хастарлăхĕпе
Ыр ята тивĕçнисем.
Манас мар вĕсен ятне,
Çӳлте тыт Муркаш чысне.

Роза СОЛОВЬЕВА.
Çатракасси ялĕ.

Вĕсемпе район мухтанать

Туслă çемье - çĕр-шыв тĕрекĕ

Кăçалхи çула Чăваш Президенчĕ Çĕр ĕçченĕн çулĕ тесе палăртрĕ. Ярапайкассинчи вăтам шкулти 2 класс ертӳçи Лидия Аркадьевна Ядыкова çак çула халалласа «Туслă çемье - çĕр-шыв тĕрекĕ» ятпа кану каçĕ ирттерчĕ. Кунта 3 çемье хăйсен ачисемпе хутшăнчĕç. Учительница туслă çемьен йывăр ĕçсене тунă чухне кăна мар, канннă тартрĕç. Вĕсем самолет-ăмăрт кайăксемпе сунара тухрĕç, «ĕне» сурĕç, юрларĕç, сăвăсем вуларĕç, тупмалли юмахсен тупсăмĕсене тупрĕç, ваттисен сăмахĕсене аса илчĕç. 2-мĕш класра вĕренекен кашни ача, ашшĕ-амăшĕ пулăшнипе ĕнтĕ, хăйсен ăрăвĕн йывăççине ӳкернĕ. Çак ӳкерчĕк-плакатсемпе паллашма, унти сăн ӳкерчĕксене

вăхăтра та пĕрле пулмаллине палăртрĕ. Алина Витальевнапа Владислав Валентинович Черновсем хăйсен Кирилл ывăлĕпе, Полина Ивановнапа Андрей Иванович Паргеевсем Сергей ывăлĕпе, Светлана Александровнапа Вячеслав Владимирович Скворцовсем Александр ывăлĕпе тĕрлĕрен конкурссенче хăйсен пултарулăхне кăпăхма питех те кăсăк пулчĕ. Кану каçĕ И.Я. Яковлев калаипе пĕр килчĕ. Вăл çемьене упрама хушнă, çирĕп çемье çĕр-шыв тĕрекĕ пулнине палăртнă. «Сирĕн ырă кăмăлăрсене, телейпе çиçекен куçсене курма питех те хавас пулчĕ. Йăл кулă çемьере пулсан нимĕнле йывăрлăх та пире çĕнеймĕ», - тесе вĕçлерĕ кану каçне Лидия Аркадьевна.

Калас пулать, Лидия Аркадьевна ашшĕ-амăшĕсемпе яланах çирĕп çыхăну тытса ĕçлет. Вĕсен учителĕн шанчăклă пулăшуçисем. Вĕрентекен хăй те пĕр ĕçе те уяса тăмасть: цифрăллă вĕрентӳ хатĕрĕсем хатĕрлет, хăшĕсене Интернетран пуçтарать, хатĕррисемпе урокра усă курать, тĕрлĕрен конкурссене хутшăнать, пĕлĕве ӳстерме тăтăшах курссене кайса тăрать. Канашри педагогика училищине пĕтернĕренпех, 20 çул ытла, çак шкулта ĕçлет. Вăл ку шкулта аслă категори илме тивĕç пулнă пĕрремĕш учитель. 2005 çулта район администрацийĕн грантне илме тивĕç пулчĕ. Лидия Аркадьевна нумай çул хушши учительсен пĕлĕвне ӳстерекен институтăн пуçламăш класс кафедри çумĕнче йĕркеленĕ творчествăлла ĕçлекен вĕрентекенсен ушкăнĕнче ĕçлет. Вăл пĕрремĕш класс ачисене валли хатĕрленĕ çыру тетрачĕн авторĕсенчен пĕри. Республикăри учительсем ку тетрадьпе хăйсен ĕçĕнче туллин усă кураççĕ. Нумаях пулмасть Лидия Аркадьевна хăйĕн çуралнă кунне паллă турĕ. Тăрăшуллă учителе чĕререн саламлатăп, малалла та хастар ĕçлеме вăй-хал, çирĕп сывлăх сунатăп.

Н. ВАСИЛЬЕВА.

Сăн ӳкерчĕкре: конкурса хутшăннă çемьесем.

Ярапайкассинчи вăтам шкул.